

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 14/03-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 6. mája 2003 prerokoval volebnú sťažnosť G. S., bytom D., zastúpeného advokátom JUDr. A. M., Advokátska kancelária, K. Ch., proti nezákonnosti volieb starostu a proti výsledku volieb starostu obce D. konaných 6. a 7. decembra 2002, za účasti L. S., zastúpeného komerčným právnikom JUDr. L. P., K. Ch., a takto

r o z h o d o l :

Volebnú sťažnosť G. S. na nezákonnosť volieb starostu a proti výsledku volieb starostu obce D. konaných 6. a 7. decembra 2002 **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2002 doručená volebná sťažnosť G. S., bytom D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. A. M., Advokátska kancelária, K. Ch., ktorou namietal nezákonnosť voľby starostu obce D. vo voľbách konaných 6. a 7. decembra 2002. Sťažnosť bola doplnená na základe výzvy ústavného súdu 23. januára 2003.

Sťažovateľ uviedol, že ako kandidát na starostu obce D. vo voľbách konaných 6. a 7. decembra 2002 dosiahol 115 hlasov z 233 hlasov voličov. Vo volebnom obvode D. bolo zapísaných 282 voličov. Podľa jeho zistenia komisia pri prvom sčítaní dospela k tomu, že sťažovateľ získal o jeden hlas viac ako odporca, za ktorého označil zvoleného starostu L. S. Pri opätovnom sčítaní hlasov volebná komisia dospela k výsledku, že odporca (kandidát č. 1) získal o jeden hlas viac ako sťažovateľ. Od zapisovateľky miestnej volebnej komisie sa dozvedel, že sčítavanie hlasov prebehlo takým spôsobom, ako uviedol, a preto túto navrhol vypočuť ako svedkyňu. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti bol toho názoru, že sú vážne pochybnosti o zákonnosti volieb, a preto sa svojou volebnou sťažnosťou domáhal toho, aby ústavný súd zrušil rozhodnutie volebnej komisie o vyhlásení odporcu za starostu obce D. a zároveň navrhol, aby ho ústavný súd vyhlásil za zvoleného starostu obce D., lebo získal viac hlasov ako odporca. V prípade, že ústavný súd zistí rovnaký počet hlasov pre sťažovateľa aj pre odporcu, alternatívne navrhuje zrušiť napadnutý výsledok volieb starostu obce D.

Sťažovateľ na základe výzvy ústavného súdu svoju sťažnosť upresnil a uviedol, že pri sčítaní hlasov došlo k nezákonnosti, čím boli porušené ustanovenia § 41, § 42, § 43 a § 44 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí“), pretože hlasy voličov neboli pri voľbe starostu v súlade so zákonom sčítané, zistené a na základe takto vykonaného sčítania hlasov došlo k vyhláseniu nesprávneho záveru a za starostu nebol zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet hlasov.

V závere svojej sťažnosti sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil výsledok volieb starostu obce D. vo voľbách konaných 6. a 7. decembra 2002 a vyhlásil sťažovateľa za zvoleného starostu.

Na výzvu ústavného súdu sa k veci 19. februára 2003 vyjadril L. S., starosta obce D., ktorý uviedol, že kandidoval na starostu obce D. ako kandidát s poradovým

č. 1 a podľa oznámenia výsledku volieb vo voľbách získal 116 platných hlasov, kým sťažovateľ s poradovým číslom 2 G. S. získal 115 platných hlasov. Bol teda riadne zvolený vo voľbách za starostu obce D. Do času uskutočnenia volieb nebol poslancom obecného zastupiteľstva ani v žiadnom pracovnoprávnom vzťahu s obcou D. Nemá informácie, že by pri takom tesnom výsledku bola okrsková volebná komisia spravila chybu. Prekvapila ho skutočnosť, že súčasťou príloh podaných ústavnému súdu bola aj fotokópia bližšie neoznačeného hlasovacieho lístka. Podľa jeho informácií volebná komisia v súlade s ustanovením § 40 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí zalepila hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdala ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy. Táto skutočnosť vyvoláva teda určité pochybnosti o prístupe k uloženým hlasovacím lístkom, obálkam a zoznamu voličov po uskutočnení volieb.

Ďalej uviedol, že zápisnice volebnej komisie, resp. ich kópie, mohli mať k dispozícii aj členovia volebnej komisie, ale k hlasovacím lístkom, obálkam a zoznamu voličov nemohol mať po ich uložení nikto zákonný prístup, a to ani zo strany starostu či pracovníkov obce. Po uložení vecí do úschovy nebola volebná komisia na to oprávneným orgánom požiadaná o vydanie volebného spisu. Navyiac ani samotný člen volebnej komisie nemohol s týmito dokladmi manipulovať, a to ani v priebehu hlasovania a vôbec nie po uskutočnení hlasovania. Ako novozvolený starosta nemal prístup k uloženým volebným veciam, keďže predpísaný sľub zložil 6. januára 2003 a do dňa podania vyjadrenia mu nebola odovzdaná funkcia starostu a ani kľúče od obecného úradu, v čom mu bráni sťažovateľ. So všetkými administratívnymi vecami mohli nakladať iba sťažovateľ a administratívna pracovníčka obecného úradu M. V., ktorá bola zároveň aj zapisovateľkou volebnej komisie. Volebná sťažnosť ani jej doplnenie bližšie nekonkretizuje, v čom vlastne sťažovateľ vidí porušenie zákona. Nemôže sa vyjadriť k pojmu nesprávne sčítanie hlasov, keďže spôsob sčítania hlasov je skôr matematická záležitosť a rozdelenie neplatných hlasov a platných hlasov je tiež proces jednoznačný.

Taktiež uviedol, že podľa vyjadrení jednotlivých členov miestnej volebnej komisie zisťovali výsledky volieb v súlade so zákonom. V miestnosti, kde sa sčítali hlasy, boli prítomní len členovia a zapisovateľka volebnej komisie. Po vybratí hlasovacích lístkov z obálok volebná komisia rozdelila hlasovacie lístky pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Volebná komisia zistila, že pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 233 hlasovacích lístkov, z toho bolo 231 platných a 2 boli neplatné. Postup pri sčítavaní hlasov podľa vyjadrenia členov volebnej komisie bol taký, že člen volebnej komisie F. P. nahlas diktoval hlasy podľa jednotlivých kandidátov a dve členky volebnej komisie A. K. a A. K. podľa mien sčítavali hlasy. Nezávisle od členov volebnej komisie sčítavala hlasy aj zapisovateľka volebnej komisie M. V. Pri prvom sčítaní hlasov bol výsledok u A. K. 116 hlasov za kandidáta č. 1 a 115 hlasov za sťažovateľa. U A. K. bol výsledok 118 hlasov za kandidáta č. 1 a 113 hlasov za sťažovateľa. U zapisovateľky volebnej komisie bol výsledok sčítania taký, že sťažovateľ získal 116 a L. S. 115 platných hlasov.

Z dôvodu odstránenia všetkých možných pochybností, ako aj z dôvodu tesnosti výsledku volieb členovia volebnej komisie uskutočnili kontrolné sčítanie hlasov, a to tým spôsobom, že každý člen volebnej komisie ešte raz osobitne prekontroloval jednotlivé hlasovacie lístky podľa ich platnosti a počtu platných hlasov jednotlivých kandidátov. Výsledok bol nezmenený a všetkými členmi volebnej komisie potvrdený. Následne bola vyhotovená zápisnica miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci a podpísaná všetkými členmi volebnej komisie bez poznámok a odopretia podpisu, ktorá bola doručená Okresnej volebnej komisii v Trebišove (ďalej len „okresná volebná komisia“). Za starostu bol teda zvolený kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov a tento výsledok bol aj uverejnený spôsobom v mieste obvyklým.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového a právneho stavu navrhol plénu ústavného súdu uznesením volebnú sťažnosť sťažovateľa zamietnuť.

II.

Uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 14/03-13 zo 6. februára 2003 bola volebná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie. Ústavný súd si podľa ustanovenia § 62 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyžiadal časť volebnej dokumentácie. Väčšinu volebnej dokumentácie obsahujúcu volebné lístky a zápisnicu miestnej volebnej komisie predložil bez výzvy ústavného súdu bývalý zástupca starostu F. D. a zapisovateľka volebnej komisie M. V. 7. januára 2003.

Zo zápisnice zo 7. decembra 2002 vyplýva, že v zozname voličov bolo zapísaných 282 voličov. Vydaných bolo 233 obálok a odovzdaných bolo 233 obálok. Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu obce bol 231. Kandidát č. 1 L. S. dosiahol 116 hlasov a kandidát č. 2 G. S. dosiahol 115 hlasov. Zápisnicu podpísali: predseda komisie Š. S., zapisovateľka komisie M. V. a členovia komisie A. K., V. C., F. P. a A. K. Všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez výhrad a táto bola odovzdaná okresnej volebnej komisii.

Podstata volebnej sťažnosti smeruje k zisťovaniu prejavenej vôle voličov a sčítaniu volebných hlasov. Zisťovanie výsledku volieb je upravené v deviatej časti zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí.

Podľa ustanovenia § 37 citovaného zákona po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah oboch schránok po ich otvorení zmieša. Okrsková volebná komisia vyberie obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky, spočíta obálky a porovná počet obálok so záznamami v zozname voličov. Neúradné obálky komisia vylúči. Po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Potom zistí počet platných hlasov

odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní. Každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa ustanovenia § 15 ods. 5 citovaného zákona v obci, v ktorej je utvorený iba jeden volebný okrskok, sa okrsková volebná komisia neutvára, jej úlohy plní miestna volebná komisia.

Takýto prípad nastal aj vo voľbách v obci D. konaných 6. a 7. decembra 2002.

Podľa ustanovenia § 39 ods. 1 citovaného zákona okrsková volebná komisia vyhotoví dvojmo zápisnicu o hlasovaní, ktorú podpíšu predseda a ostatní členovia komisie a zapisovateľ. Dôvody odmietnutia podpisu sa poznamenajú.

Podľa ustanovenia § 40 citovaného zákona po sčítaní hlasov a podpísaní zápisnice o hlasovaní ohlási predseda okrskovej volebnej komisie výsledok hlasovania a jeden rovnopis zápisnice zašle bezodkladne miestnej volebnej komisii a vyčká na jej pokyn na ukončenie činnosti. Okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Ústavný súd považoval za potrebné vypočuť členov okrskovej volebnej komisie k priebehu sčítania hlasov voličov a k zabezpečeniu volebnej dokumentácie. Výsluchov konaných 7. marca 2003 a 4. apríla 2003 sa zúčastnil sťažovateľ a jeho právny zástupca, ako aj odporca so svojím právnym zástupcom.

Predseda miestnej volebnej komisie Š. S. podrobne popísal priebeh sčítania volebných hlasov, pričom uviedol, že pri voľbách starostu bolo z 233 hlasovacích lístkov platných 231, z toho 116 hlasov voličov získal kandidát č. 1 a 115 hlasov voličov získal kandidát č. 2. Tento výsledok zapísala zapisovateľka do zápisnice. Zápisnicu podpísali všetci členovia volebnej komisie bez toho, aby niekto vzniesol námietku, ktorá by sa podchytila v zápisnici. Po sčítaní hlasovacích lístkov, podpísaní

zápisnice a ukončení činnosti volebnej komisie boli materiály odovzdané do úschovy obci, ktorú reprezentoval sťažovateľ ako starosta obce. Pokiaľ išlo o hlasovacie lístky, tieto prelepili a napísali počet kusov, pričom podpredsedníčka komisie A. K. túto pásku podpísala. Takto opatrené lístky uložili do prenosnej volebnej schránky, ktorú však neprelepili, a uložili ju do veľkej volebnej schránky. Materiál takto po návrate z okresnej volebnej komisie odovzdali sťažovateľovi a M. V. Žiadny doklad, ktorý by obsahoval zoznam uložených dokladov, ich počty a identifikáciu, nevystavovali. Hlasovacie lístky oboch kandidátov boli oddelené, a tak prelepené a podpísané A. K. Svedkovi boli predložené na nahliadnutie materiály tak, ako boli doručené ústavnému súdu. Tento znovu uviedol, že hlasovacie lístky boli oddelené u oboch kandidátov a podpísané A. K.

Svedok F. D. uviedol, že v predchádzajúcom volebnom období bol zástupcom starostu. Asi 2 - 3 dni po voľbách mu bývalý starosta povedal, že s volebnými lístkami nie je niečo v poriadku, preto tieto zaslali bez výzvy ústavnému súdu. Materiály balila úradníčka, on len podpísal predkladáciu správu. Kľúč od trezoru, kde boli volebné lístky, mala len M. V. Ako boli uložené lístky v trezore, si už pre odstup času nepamätá. Z dodatočne predloženej dokumentácie je zrejmé, že zoznam voličov je prelepený páskou, ktorá je podpísaná A. K.

Z výpovede A. K., F. P., V. C. a A. K. vyplynulo, že postup pri sčítavaní hlasov bol taký, ako ho opísal Š. S.

Zapisovateľka miestnej volebnej komisie M. V. uviedla, že pokiaľ ide o trezor, na obecnom úrade má kľúče od neho len ona. Keďže sa prenosná schránka nevmetila do trezoru, volebnú dokumentáciu uložila do obálky, ktorá bola zaslaná ústavnému súdu spolu s hlasovacími lístkami. V čase, keď boli materiály predložené ústavnému súdu, nový starosta a poslanci ešte nezložili sľub. Sľub sa skladal 6. januára 2003. Po odchode komisie 7. decembra 2002 boli hlasovacie lístky uložené na stole v miestnosti. Bol tu prítomný bývalý starosta (sťažovateľ), jeho dcéra, jej manžel a svedkyňa.

Pri sčítaní hlasovacích lístkov na ústavnom súde, ktorému boli predložené bez jeho výzvy, boli tieto uložené spoločne pre oboch kandidátov, sťažovateľ mal 116 hlasov a odporca L. S. 115 hlasov.

Svedok Š. S. uviedol, že lístky komisia rozdelila pre každého kandidáta zvlášť a prelepila páskou, ktorú podpísala A. K. Úprava lístkov predložená ústavnému súdu nezodpovedala úprave na konci volieb 7. decembra 2002. Naproti tomu dodatočne vyžiadané doklady boli upravené tak, ako vypovedal Š. S.

Podľa ustanovenia § 40 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Takýto postup okrsková volebná komisia v obci D. 7. decembra nezabezpečila a napriek tomu ukončila svoju činnosť.

Zabezpečenie volebnej dokumentácie sleduje uchovanie vôle voličov a je zárukou legitimacy zvoleného a funkciu vykonávajúceho orgánu.

Nezabezpečenie volebnej dokumentácie zákonom predpísaným spôsobom umožnilo manipuláciu s časťou volebnej dokumentácie, a tým aj spochybenie riadne zvoleného kandidáta.

K manipulácii s volebnými lístkami došlo jednoznačne po skončení volebného aktu. Ani vykonané dokazovanie nemôže ustáliť iný výsledok volieb, ako bol zistený volebnou komisiou v obci D. 7. decembra 2002. Tento dosiahnutý výsledok bol zapísaný do zápisnice o výsledku hlasovania 7. decembra 2002, ktorú podpísali všetci členovia volebnej komisie a zapisovateľka volebnej komisie bez toho, aby vzniesli námietku, ktorá by bola zapísaná v tejto zápisnici.

Zistený výsledok neumožňuje vyhlásiť za zvoleného iného kandidáta ako kandidáta, ktorý bol právoplatne zvolený a zapísaný do zápisnice o výsledku volieb. Prezumpcia takto zisteného výsledku nebola vyvrátená a výsledok je nespochybniteľný.

Skutkový stav neumožnil plénu ústavného súdu dôjsť k inému záveru, než aký je ustálený v príslušnej volebnej dokumentácii, ktorá bola podkladom skúmania a spolu s výpoveďami svedkov sa stala podkladom na jeho rozhodnutie.

Ústavný súd nezistil postup, ktorý by bol v rozpore so zákonom pri sčítaní hlasov voličov iný, ako deklaruje zápisnica o výsledku volieb v obci D. zo 7. decembra 2002, a preto v súlade s ustanovením § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde sťažnosť zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2003